

Kàdduy waare muy téere bu ëmb ay gëstu ci solos dundu nit

Suleymaan mooy ki ñu cosaanale téere bii. Ci ay jaar-jaar aki gëstuy boppam la sukkandiku, ba gis ne àddina naxi neen la, cëslaayal mbég dëgërul, te coono bi nit ñiy sonn ngir am mbégte, ñaare jaru ko. Gannaaw gi, mu biral na ab àtteem ci solos dundu nit. Mu ne: «Ma daaneele fii, ndax déggees na lii lépp: Yàlla, ragal ko; ay santaaneem, jëfe ko; loolu rekk mooy nit.» (12.13).

Ci tēnk:

1.1-11 Àddina day wēndeelu rekk ci neen.

1.12—2.23 Lu jēm ci dund gu lēnt.

2.24—12.8 Njariñ, fa Yàlla.

12.9-14 Àtteb àddina mooy ragal Yàlla te déggal ko.

Ubbite gi

¹ Lii kàdduy waarekat baa, di doomu Daawuda te di buurub Yerusalem.

Luy solos àddina?

² Cóolóoloo cóolóol, waru waarekat ba, cóolóoloo cóolóol, léppi cóolóoli neen.

³ Ana sax luy njariñu doñ-doñoo doñ-doñ ju nit di doñ-doñi fi kaw dun bi?

⁴ Ag maas wéy, ag maas teew; àddina sax ba fàww.

⁵ Jant fenk, so, ne coww dellu fa muy fenke.

⁶ Ngelaw jëm bëj-saalum,
wiiri jëm bëj-gàннаar,
di wiir aka wiiraat,
di delluy wëndeelu, topp yoonam.

⁷ Dexoo dex wal, wuti gééj,
te taxul gééj fees.

Fa dex wal jëm,
fa lay walati, jëm.

⁸ Jëfoo jëf ca jëfit,
lammĩñ tuddul lépp,
bët du suur,
nopp du buur.

⁹ Lu ayoon mooy ayati,
lu ñu jëfoon moom lañuy jëfati.
Dara yeesul fi kaw suuf.

¹⁰ Lëf a ngii, nit naa:
«Lii de lu bees la,»
te mu ngi fi woon lu yàgg,
lu jiitu sunu juddu.

¹¹ Kenn du fàttaliku ñi jiitu,
ñiy ñëwit,
ñi leen topp duñu leen fàttaliku.

Ma seet lu ma doy

(Saar 1.12–2.23)

Rafet xel doyul

¹² Man waarekat bi,
buurub Israayil laa woon ci Yerusalem.

¹³ Damaa dogu ne damay gëstu,
teg ko ci xel mu rafet, di settantal
mboolem lu nit def fu jant bi tiim.
Ndaw sas wu tiis wu Yàlla sase,
ñu war koo sasoo!

¹⁴ Gis naa jépp jëf ju jëfe ci kaw suuf,
ndeke lépp cóolóoli neen la ak nappum ngelaw.

¹⁵ Lu wañaaru, maneesu koo jubbanti;
lu teewul, maneesu koo lim.

¹⁶ Damaa wax ci saam xel naa:
«Man de, maa ngii di gëna xelu,
ba sut ku ma jiitu ci jalub Yerusalem.
Damaa xuus ci xel mu rafet ak xam-xam.»

¹⁷ Noonu dogu naa xam luy xel mu rafet,
xam luy nitoodi akug ndof.
Fekk loolu it nappum ngelaw la.

¹⁸ Ku gééjal xel mu rafet, gééjal naqar;
yokku xam-xam, yokku tiis.

2

Bàñneexu neen doyul

¹ Saam xel da ne:
«Xaaral rekk, ma natt bàñneex,
ñam lu neex ba xam.»
Ndeke loolu it, cóolóoli neen.

² Ma ne: «Reetaan ag nitoodi la;
te mbégte lu muy jariñ?»

³ Saam xel ne ma, ma naan biiñ boog, bégloo,
ba mel nib dof,
tey ànd ak sama xel,
ba gis lu ci baax,
ba doom aadama di ko def,
giiru dundam fi ko jant bi tiim.

⁴ Damaa liggéey lu réy.
Tabaxlu naa samay kër,
jëmbat sama toolub reseñ.

⁵ Ma sàkki tóokër aki tool,

jëmbat ca garab yuy meññ lu ne,
6 sàkklu samay déeg,
di ko suuxate, garab ya naat.
7 Ma jëndi jaam, góor ak jigéen;
ñu ami doom ci kër gi.
Ma am jur gu ne gànñ, gu gudd ak gu gàtt,
ba ëpple ku ma jiitu ci Yerusalem.
8 Ma dajale sama xalis ak sama wurus,
moom alali buur yeek diiwaan yi ma yilif,
tabb samay woykat, góor ak jigéen,
boole ci bànnex bi ci jabari jabar.
9 Ma am doole, yokku,
ba sut ku ma jiitu ci Yerusalem,
te teewul may jëfe xel.
10 Lépp lu saay gët masaa xemmem,
xañuma ko sama xol.
Bañaluma sama bopp benn bànnex,
xanaa di bége lu ma liggéey,
yooloo ko la ma liggéey.
11 Ma xoolaatal sama bopp
lépp lu ma sottal,
doñ-doñi ko, ba sottal,
ndeke lépp, cóolóoli neen ak nappum ngelaw.
Nit gisul njariñ ci kaw suuf.

Rafet xel fanqul dee

12 Ma geesu xoolaat xel mu rafet,
xool ag nitoodi akug ndof.
Ana ku may wuutuji ci nguur gi,
lu muy def lu moy lu ñu daan def?
13 Ma gis ne ni leer ëppe lëndëm njariñ,
ni la xel mu rafet ëppe ndof njariñ.
14 Ku xelu day xool fa muy jaare,

dof biy tēñēx-tēñēxi cig lëndēm.
Ma ne moona ñoom ñaar a bokk dogal moos.

¹⁵ Ma xalaataat, saam xel ne ma:

«Dof bi noonu, man it noonu;
ana lu may xeloo xelu doye?»

Saam xel ne ma loolu it, cóolóoli neen.

¹⁶ Ku xelook ku dof, du yàgg ñu fàtte la;
ay bés yu néew, ñu fàtte lépp.

Acam! Dof, dee; rafet xel, dee.

¹⁷ Ma far bañ àddina.

Ndaw naqar ci jëfi kaw suuf,
te lépp di cóolóoli neen ak nappum ngelaw!

¹⁸ Sama doñ-doñ ji fi kaw dun bi génnliku na ma,
dama koy wacce ka may wuutuji rekk,

¹⁹ xameesul ku xeloom ku nitoodi lay doon,
mooy moom lu ma doon doñ-doñi,
te sama manoore manaloon ma ko fi kaw dun bi.
Loolu it, cóolóoli neen.

²⁰ Sama xol a jeex ci doñ-doñ ju ma doñ-doñi fi kaw
dun bi.

²¹ Nit a ngi doñ-doñee xel, xam-xam ak manoore,
te ku doñ-doñiwuloon lay wacce alalam.
Loolu it, cóolóoli neen ak naqar wu réy.

²² Ma ne ana lu nit di jariño
ci doñ-doñ ak xalaatu xol yi muy doñ-doñaale fi
kaw dun bi?

²³ Ndegam day yendoo tiis ak naqaru tēs-tēs,
ba far fanaanoo xel mu dalul.
Loolu it, cóolóoli neen.

Njariñ, fa Yàlla

(Saar 2.24–12.8)

Jàmm, fa Yàlla

- ²⁴ Kon nit amul lu gën di lekk aka naan,
di bànnexoo ñaqam.
Ma gis ne loolu it Yàllaa koy maye.
²⁵ Ana kuy lekk aka bànnexu, te du Yàlla?
²⁶ Yàlla de, ku mu gërëm,
xelal ko, xamal ko, bégal ko;
bàkkaarkat bi, Yàlla teg ko,
muy denc aka dajale, ka mu gërëm jël.
Loolu it di cólóoli neen ak nappum ngelaw.

3*Jamono, Yàlla*

- ¹ Lu nekk ak jotam,
jot gu nekk ak la ca war fi jant bi tiim.
² Day jot nga juddu, mu jot nga dee;
mu jot nga jëmbat, mu jot nga buddi.
³ Mu jot nga rey, mu jot nga faj;
mu jot nga toj, mu jot nga tabax.
⁴ Mu jot nga jooy, mu jot nga ree;
mu jot nga ñaawlu, mu jot nga dukkat.
⁵ Day jot nga sànniy doj, mu jot nga dajale;
mu jot nga foon, mu jot nga baña foon.
⁶ Mu jot nga sàkku, mu jot nga ñàkk;
mu jot nga sàmm, mu jot nga xalab.
⁷ Mu jot nga xar, mu jot nga gaar;
mu jot nga selaw, mu jot nga wax.
⁸ Mu jot nga sopp, mu jot nga jéppi;
mu jot nga xare, mu jot nga jàmmoo.

⁹ Ana lu liggéeykat biy jariño ciw ñaqam?
¹⁰ Gis naa ne sas la bu Yàlla sase,

nu war koo sasoo.

¹¹ Lépp la Yàlla def,
ba bu jotee rafet.

Moo may nit muy njort èllëg,
te taxul mu mana ràññee jëf ji Yàlla jëf,
njàlbéen ba muj ga.

¹² Ma gis ne nit amul lu gën
bànnex ak jàmmi bakkan cig dundam,

¹³ te nitoo nit, su dee lekk aka naan,
di ñaq, jariño,oo,
loolu mayu Yàllaa.

¹⁴ Ma xam ne lu Yàlla def,
loola day sax ba fàww.
Deesu ci yokk, mbaa di wàññi dara;
Yàllaa ko def, ngir nit di ko wormaal.

¹⁵ Lu ay tey, ayoon na,
lu ay èllëg it ayoon na.
Yàllaay namma indi la woon.

Yaakaar feyul boroom

¹⁶ Ma dellu gis fi kaw suuf ne:
«Fu yoon moom, fa la njubadi ne,
fa njub moom it, fa la njubadi ne.»

¹⁷ Saam xel ne ma:
«Ku jub ak ku bon la Yàlla di boole àtte,
ngir mbir mu ne ak jëf ju ne ak bésam.»

¹⁸ Saam xel neeti ma:
«Nun doom aadama, Yàllaa nuy nattu,
nu gis ne ay mala donɗ lanu.»

¹⁹ Dogalu doom aadama ji
ak dogalu mala mi,
benn dogal bee;
ni kii di deewe la kee di deewe,
genn noo gee, nu bokk ko.

Lu nit ëpplee mala, neen na,
ñoom ñépp, cóolóoli neen.

²⁰ Ñoom ñépp a bokk jëm benn béreb ba,
bokk jóge pëndub suuf,
bokk dellu suuf.

²¹ Ana ku mu wóor ne
bakkanu nit day yéeg asamaan,
bakkanu mala tàbbi suuf?

²² Ma gis nag ne nit amul lu gën
di bânneexoo ñaqam, loolooy wàllam.
Ana ku koy xamal gannaawam?

4

Alal doyul boroom

¹ Ma seetlooti gépp nootaange gu am fi kaw suuf.
Ndeke néew-doolee ngi jooy,
amul ku ko dëfal.

Ki koy noot a am doole,
te néew-doole ji amul ku ko dëfal.

² Dama ne ndokkalee, yeen ñi dee jeeg,
nde raw ngeen ñiy dund!

³ Ki leen taneeti yeen ñépp di ki juddoogul sax,
moom mi gisul jëf ju bon fi kaw suuf.

⁴ Ma gis ne nit ak kër-këram jépp
ak bépp manoorey liggéey,
iñaanantee ko waral.
Loolu it, cóolóoli neen ak nappum ngelaw.

⁵ Dof banki loxoom, sànk boppam.

⁶ Waaye benn ñëb bu ànd ak dal
moo gën ñaari ñëbi doñ-doñ ci nappum ngelaw.

Wéttalikoo gën wéet

⁷ Ma seetlu leneen luy cóolóoli neen fi kaw suuf.

⁸ Kenn a ngii, kenn ñaareelu ko,
du doom, du mbokk.
Doñ-doñam du dakk, te du doylu,
mujj mu naan: «Kan laay doñ-doñil,
di xañ sama bopp bàñneex?»
Loolu it, cóolóoli neen, di sas wu tiis.

⁹ Ñaar a man kenn;
doñ-doñoondoo, yoolu bu baax.

¹⁰ Kenn daanu,
moroom ma may ko loxo.
Waaye ngalla ku daanu
te amuloo ku la may loxo!

¹¹ Bu ñu téddee di ñaar it,
mana bokk nugglu.
Waaye soo dee kenn, nooy nuggloo?

¹² Fu ñu mane kenn,
ñaar taxaw fa, jéngu,
te buumu ñetti xànc gaawula dog.

Kilifteef saxul

¹³⁻¹⁴ Kuy ndaw, génne kaso,
tàmbalee nguuru fa mu juddoo woon mbaadoolo,
ndaw loolu su dee baadoolo te xelu it,
moo gën buur bu màggat, dofe, dégguli artu.

¹⁵ Ma gis mboolem luy dund
tey dox fi kaw suuf,
di topp ndaw la wuutu buur.

¹⁶ Mbooloo ngii mu janool,
bare lool ba wees ab lim,
te ña leen wuutu bégewuñu ki wuutu buur.
Loolu it di cóolóoli neen ak nappum ngelaw.

Ragalal Yàlla

17 Moytul sa bopp booy dem kër Yàlla.
Duggal te déglu,
bala ngay def saraxi dof bu xamul ne mu ngi def
lu bon.

5

1 Bul rattax làmmiñ,
bul gaawa dikke Yàlla mbir.
Yàllaa ngi kaw asamaan,
yaw yaa ngi fi suuf.
Kon na say kàddu néew.

2 Bu xalaat baree, indi gént;
bu wax baree, waxi dof jib.

3 Boo digook Yàlla,
bu ko yeexe.
Daray foontukat neexul,
defal li nga dige.

4 Baña digee gën dige loo deful.

5 Bu la sa làmmiñ yóbbe bàkkaar,
ba ngay layal ndawal Yàlla la, naan lii njuumte la
woon.

Ana lu jar Yàlla di la meree sa kàddu,
bay neenal saw ñaq?

6 Wax ju bare, caaxaani neen;
mook gént yu baree yem.
Kon, Yàlla, ragal ko.

Nguur bare na àq

7 Boo gisee ñuy noot néew-ji-doole,
di jalgati dëgg ak yoon cib gox,
bumu la jaaxal;
kilifa gi, kilifaam a ko yiir;
ñoom it seen kilifaa leen yiir.

8 Xanaa ndax buur suqal mbey mi,

ba ñépp jariñoos suuf si.

Alal coono la

⁹ Bëggkatu xaaḷis du doyal xaaḷis,
bëggkatu alal du doyal tono,
te loolu it, cóolóoli neen.

¹⁰ Bu koom yokkoo,
ña cay lekk yokku.
Ana lu muy jariñ boroom koom ga,
xanaa di ko duufale bëtam?

¹¹ Surga, lekkam néew, bare,
mu nelaw, ba fàttey boram;
boroom alal regg,
du noppalu, du nelaw.

¹² Naqar wu réy laa gis fi kaw suuf:
alal ju boroom dajale ba loru,

¹³ mbaa pexeem moy, mu sànkule;
ba bu amee doom it, du ko wacce dara.

¹⁴ Nga juddoo ci sa ndey loxoy neen,
walbatiku dellu na nga dikke woon.
Du dara loo ñaqoon ba yóbbaaḷe ko.

¹⁵ Dikke ni, delloo ni,
loolu it tiis wu réy la.
Doñ-doñi, ngelawal neen,
ana jariñ la?

¹⁶ Ngay dunde tiis bésoo bés,
ak naqar ak wopp ak xol bu tàng!

Bànnexu bakkan, Yàlla

¹⁷ Lii daal laa ci gis, man.
Li gën te jaadu ci nit: na lekk, naan
te bànnexoo ñaqam wu mu ñaqe kaw suuf
giiru dund gi ko Yàlla may.

Loolu mooy céram.

¹⁸ Alal ak koom, ku ko Yàlla may,
may ko mu tal koo xéewloo,
mu nangu céram, bànnexoo ñaqam,
loolu mayu Yàllaa.

¹⁹ Yàllaa koy bànnexal,
ba du tiisoo ay fanam.

6

Alal, na la jariñ

¹ Aw tiis a ngi wu ma gis fi kaw suuf,
di tiis wu diis doom aadama:

² nit ku Yàlla may alal, koom ak daraja,
te mboolem lu mu namm, ñàkku ca lenn,
waaye Yàlla mayu ko mu tal caa lekk,
xanaa jàmbur di ko xéewloo—
loolu cóolóoli neen la, di naqar wu tar.

³ Ku giir téeméeri doom,
dund ati at,
ak lu at ya baree bare,
su bégewul teraanga ja mu am
te amul njëgu bàmmeelem sax,
kooku lumb wu tuuroo ko tane.

⁴ Lumb wa ñëw na moos ci neen,
bàddoo lëndëm, turam sàngoo lëndëm.

⁵ Gisul jant, xamu ko,
waaye noflaay moo ko ëpple mag ma,

⁶ bu dundoon junniy junniy at sax
te amul jàmm.

Xanaa du benn béreb la ñépp jëm?

⁷ Nit ak doñ-doñam jépp, biiram,
te taxul mu doylu.

⁸ Ana lu boroom xel ëpplee ku dofe?
Nga ñàkk, xam doxalin,
lu mu lay jariñ?

⁹ Doyloo li nga gis a gën di wéye xemmem.
Loolu it, cóolóoli neen ak nappum ngelaw.

Nit dogalul

¹⁰ Lu masa ay, dees koo tuddoon;
lu doom aadama doon, xamees na ko,
te kenn du layook ku la sut.

¹¹ Loo ci wax wax,
solo sa gëna néew.
Kon ana loo ci jële?

¹² Ana ku xam lu gën ci nit ak fanam ni cóolóol,
toogadi ni takkndeer?
Ku koy wax luy am gannaawam fi kaw suuf?

7

Nit am na pexe ciw tiisam

¹ Jëw bu rafet a gën diw gu xeeñ,
bésub dee a gën bésub juddu.

² Dem dëj a gën wàlli bernde,
mooy muju képp.
Kuy dund, sóoraale ko.

³ Naqar a gën xaxaloo;
aw tiis ñagasal kanam, rafetal xol.

⁴ Ku xelu, xalaat kërug dëj;
ku dofe, xalaat kërug puukare.

⁵ Déglu ku xelu di la artu
moo gën déglu dof bu lay woy.

⁶ Ab dof day tex-texi
ni dég yuy retete taal bu cin tege.
Loolu it di cóolóoli neen.

⁷ Foqarñi kay day dofloo boroom xel,
te ab ger da lay gëlëmal.

⁸ Fa mbir mujjee gën fa mu doore,
te muñ a gën réy-réylu.

⁹ Bul gaawa mer;
mer, xolub dof la samp këram.

¹⁰ Bul ne lu tax démb dàq tey,
loolu, laaj ko du xel.

¹¹ Xel mu rafet daa neex ni ndono,
njariñ la ci kuy dund.

¹² Xel mu rafet kiiraay la,
xaalis kiiraay la;
njariñu xam-xam mooy
xelu, mucc.

¹³ Xoolal ci li Yàlla def:
ana ku mana jubbanti lu mu dëngal?

¹⁴ Su neexee, bànnexul;
su mettee, xoolal ne lu ci ne, Yàllaa ko def
ngir jaam bi umple gannaawam.

Lu ëpp tuuru

¹⁵ Lu ne laa gis
ci sama dund gu lënt!
Nit a ngii jub, teewu koo sànkook njubam;
nit bon, ànd ak mbonam, gudd fan.

¹⁶ Bul jub ba mu ëpp,
bul wóolu sam xel ba mu ëpp,
lu ko moy nga yàqule.

17-18 Bu la mbon jiital,
te bul dofe.
Jàppool lii,
te baña wacc lee, mooy li gën,
lu ko moy nga dee te sa àpp jotul.
Ku ragal Yàlla kat
sàmm yooyu ñaar.

Xel mu rafet réer na ma

19 Xel mu rafet day dooleel boroom,
ba mu man fukki kàngam cib dëkk.
20 Amul moos ku jub ci kaw suuf,
kuy def lu baax te du bàkkaar.
21 Te it du lépp lu ñu wax,
ngay bàyyi xel.
Kon doo dégg surga bu la nàññ,
22 ndax xam nga xéll ne yaw it
nàññe nga ay yooni yoon.
23 Loolu lépp maa ko natte xel mu rafet,
te naan: «Naa xelu,»
ndeke mbir ma sore na ma.
24 Li wara am daa sore, te xóota xóot;
ana ku ko mana daj?

25 Ma walbatiku, di jéema xam,
di wut, di càmbar, di sàkkum piri,
ngir xam li bon cig ndof,
ak li dofe cig ndof.
26 Ma seetlu lenn lu gëna naqari dee:
muy ndaw su la fiir.
Kooku cofeelam mbaal la,
loxo ya dib jéng.
Ku Yàlla gërëm a koy rëcc,
bàkkaarkat bi lay jàpp.

²⁷ Waarekat ba nee: «Xoolal li ma gis, benn-bennal ko, ngir gis lu muy firi.

²⁸ Ma seet a seet, gisuma.

Genn góor laa ràññee ci junniy góor, ràññeewuma kenn ci jigéen ñi ñépp.

²⁹ Lenn daal laa ràññee:
Yàlla daa sàkk nit, jubal ko,
nit di wuta fëlle fu ne.»

8

Ana ku rafet xel?

¹ Ana ku rafet xel nu muy mel?

Ana ku xam piri?

Am xel rafet, kanam leer, gëna lewet.

² Dama ne déggalal Buur,
yaa ko giñoon ci Yàlla.

³ Bul gaawa won Buur gannaaw;
bul saxoo lu Buur bëggul;
Buur, lu ko neex lay def.

⁴ Kàddug Buur kilifteef la.
Ana ku ko naan: «Looy def nii?»

⁵ Ku dégg ndigal
doo am lu la soof.
Ku xelu, xam lu jot,
xam doxalin.

⁶ Mbiri mu mu doon kat ak jotam ak doxalinam,
waaye nit am na tiis wu ko diis.

⁷ Kenn xamul luy xew ëllëg,
kenn manula wax luy xew ëllëg.

⁸ Kenn moomul bakkanam, ba man koo dese,
kenn amul sañ-sañ ci bésub deewam,
kenn muccul ci boobu xare,
te mbon du ca wallu boroom.

9 Loolu lépp gis naa ko,
ba may xalaat ci jépp jëfi kaw suuf;
fi nit di yilife nit, muy loraange.

Bul roy lu bon

10 Ma gis itam ñu bon ñu ñu rob,
ñu daan yaale kër Yàlla ga,
ñu di leen gërëme tey seeni jëf ca dëkk ba.
Loolu it, cóolóoli neen.

11 Jëf ñaaw na, mbugal ma yeex,
ba tax doom aadama sóobu ci mbon.

12 Nit bàkkaar na téeméeri yoon,
te teewul mu gudd fan.

Xam naa it ne nee ñu
ngëneel a ñeel ku ragal Yàlla,
ndax wormaal ko.

13 Ku bon, du am lu baax,
fanam du màgg ni ker,
ndax wormaalul Yàlla.

14 Waaye cóolóoli neen a ngi am fi kaw suuf:
ku jub jot yoolu ku bon,
ku bon jot yoolu ku jub.
Ma ne loolu it cóolóoli neen la.

15 Man daal damay digle bànnex,
ndax nit amul lu gën fi kaw suuf
di lekk aka naan aka bànnexu,
muñe ko doñ-doñam,
fan yi ko Yàlla may fi kaw suuf.

Yàlla, kenn xamu ko

16 Ma walbatiku xalaat, di jéema xam fu xel rafete,
di xoolaat li nit jàppoo fi kaw suuf,
ba guddeek bëccëg, gëmmul bët.

17 Ma daldi gis li Yàlla def lépp.

Nit kay xel ma du daj liy xew fi kaw suuf.
Day seet ba sonn, du ko daj.
Boroom xel bu wax ne xam na ko it,
du ko daj.

9

¹ Loolu lépp laa walbatiku xalaat,
ngir lépp leer ma:
ku jub ak ku xelu ak seeni jëf,
lépp a ngi ci loxol Yàlla.
Mbëggeel ak mbañeel, xamoo lu la ciy xaar,
lépp a nga ca kanam.

² Népp a bokk benn dogal bi,
ku jub ak ku bon,
ku baax ak ku set, ak ku sobewu;
kuy sarxal ak ku dul sarxal,
muy ku baax ki, di bàkkaarkat bi,
muy kiy giñ, di ki ragal ngiñ.

³ Lu mettee ngi nii ci mboolem lu am fi kaw suuf:
benn dogal la ñépp bokk,
te it nit a ngi sóobu ci mbon,
di mébét jëfi dof giiru dundam,
ba noppi fekki ña dee.

⁴ Képp kuy dund kat, am nga yaakaar,
te xaj buy dund a gën gaynde gu dee.

⁵ Kuy dund xam ne dangay dee,
waaye ku dee xamul dara,
te séentootul ab yool.
Ku dee, ñu fàtte la.

⁶ Muy sa cofeel, di sa mbañeel,
ba ci sa kiñaan ànd ak yaw seey.
Du lenn lu deeti sa wàll
ci jépp jëfi kaw suuf.

Bégeel sa bakkan

⁷ Kon doxal, lekk saw ñam, bége,
te naan sa biiñ ci xol bu sedd.
Yàlla kat nangul na la jeeg say jëf.

⁸ Foo tollu, solul ba jekk,
te bul fàttee xeeñlu.

⁹ Bànnexul yaak ndaw si nga sopp
ci fan yu lënt yi la Yàlla may fi suuf,
ndax loolu nga séddoo
ci fan yu lënt yii ngay doñ-doñaale fi kaw dun bi.

¹⁰ Liggéey boo gis, liggéeyal;
def ci loo man.
Ndax muy jëf, di doxalin,
di xam-xam, di manoore,
dara amu ci njaniw ga nga jëm.

Àddina wóorul

¹¹ Ma seetlooti fi kaw suuf ne
du ku gaaw, yaay raw;
du ku jambaare, yaa moom xare;
du ku xelu, am loo dunde;
du ku muus, duunle;
du kuy xamkat, amu yiw;
ku nekk ak bésam ak wërsëgam.

¹² Doom aadama la bésu safaan bay bett,
jekki ne dàll fi kawam,
ni jën wu keppu cib caax, loru,
mbaa picc mu tancu cig fiir.
Doom aadama xamul bésam.

Xel mu rafet taxul ñu naw la

¹³ Lii it gis naa ko, muy lu ma yéem,
di mbirum xel mu rafet fi kaw suuf.

¹⁴ Ab dëkk bu ndaw la woon, nit ña néew.
Buur bu mag song dëkk ba, gaw ko,

jal jali suuf yu mag, sèsal ca tata ja.

¹⁵ Fekk fa ku néewle te xelu.

Mu manoonu xelal dëkk ba, xettali leen,
waaye kenn faalewu ko.

¹⁶ Man dama noon xel mu rafet a gën doole!

Ndeke ku néewle ñu xeeb la,
tanqamlu say wax.

Li xel wuuteek ndof

¹⁷ Ku xelu, kàddoom yu dégtu ndànk
moo gën ñalñalu kilifa ci biir ñu dofe.

¹⁸ Xel mu rafet a gën ngànnayyi xare,
waaye benn bàkkaarkat day yàq ngëneel lu réy.

10

¹ As weñ tàbbi ci diw gu xeeñ, yàq ko;
ab dof it jëfam su tuut
neenal na xel mu rafet ak daraja.

² Xelu, jubal;
dofe, jàdd.

³ Te it ku dofe buy dox sax,
du ànd ak xelam;
ku ko gis, xam ne kii dof la.

⁴ Su la sa kilifa meree,
bul jóge fa ñu la teg;
toon yu mag, teey ba giif.

⁵ Lu mettee ngii lu ma gis fi kaw suuf,
lu mel ni njuumte lu rëcc kilifa:

⁶ ab dof bu ñu jox cér yu bare,
boroom daraja féete suuf;

⁷ ma gis baadoolo war fas,
kilifa di rung ni baadoolo.

⁸ Ku gasum yeer, repp nga tàbbi ca;
ku bëtt ñag, repp jaan màtt la;

⁹ kuy yatt ay doj, repp nga caa gaañu;
kuy gor bant, repp nga caa loru.

¹⁰ Liggéeye weñ gu day te xaccesu ko,
góor-góorlu war na ca;
xelu, baaxle jariñoo.

¹¹ Jaan màtt, balees koo jat,
du njariñal jatkat ba.

¹² Ku xelu àddu, mu diw yiw;
ku dofe wax, sàнку.

¹³ Bu jèkke wax ju amul bopp,
daaneele ndof gu sotti.

¹⁴ Ab dof a ngi wax a wax,
te kenn xamul luy xew ëllëg.
Ana ku koy xamal gannaawam?

¹⁵ Ab dof ak kër-këreem, coonoy neen;
du xam sax yoonu taax ya.

¹⁶ Ngalla yeen, réew mi gone falu buur,
jawriñ ña di xëye xawaare.

¹⁷ Ndokkalee, yeen, réew ma as gor falu,
te bu jotee, jawriñ ñay xéewlu,
ngir am doole te baña màndi.

¹⁸ Tayel, puj bu màbb;
yaafus, néeg buy senn.

¹⁹ Aw ñam bégál,
aw ñoll bànnexal,
xaalis tontu lu ne.

²⁰ Sam xel sax bu ca saaga buur,
sa néegu biir sax, bu fa saagaa boroom daraja.

Xamoo picc muy yóbbu sa kàddu,
mbaa njanaaw luy siiwali mbir ma.

11

Kenn xamul, waaye beyal sa tool

¹ Dugalal sa alal, dawloo ko;
yàgg-yàgg nga jootaat ci.

² Séddal ab cér juróom ñaari nit ba juróom ñett;
xamoo safaan buy dikkal àddina.

³ Xàmbaar bu duyee, ba fees,
fi kaw suuf lay soob.

Garab, bu daanoo ndijoor mbaa càmmoñ,
fa mu daanu lay des.

⁴ Kuy déglu ngelaw, doo ji,
kuy seetluy niir, doo góob.

⁵ Xamoo yoonu ngelaw,
xamoo nu doom di sosoo ci ndeyam;
kon manoo xam lu Yàllay def,
moom miy def lépp.

⁶ Xëyal, ji sa jiwu,
gont, baña tàyyi;
muy lii di lee, xamoo lu ciy nangu,
am ñaar ñépp ay bokk baax.

Bégal te xam ne man saxul

⁷ Leer neex na,
gis jant neex na.

⁸ Ak lu say at baree bare,
bégeel at mu ci nekk,
waaye bàyyil xel lëndëmu bàmmeel,
lu yàgg lay doon,
te liy ñëw lépp, cóolóoli neen.

⁹ Xalelu góor bi, bàñneexul bi ngay gone,
bégalal sa xol bi ngay ndaw.
Toppal loo namm ak loo xemmem,
waaye xamal ne loolu lépp,
Yàlla da la koy laaj.
¹⁰ Félal naqaru xol,
dàq woppi yaram;
waaye ndaw ak kawar gu ñuul, cóolóoli neen.

12

¹ Bàyyil xel Ki la sàkk,
bi ngay dese ndaw,
bala bési safaan a taxaw,
ba jant ñëw, nga naa:
«Amatuma bàñneex.»
² Fa la jant di lëndëme,
weer giim, biddiww giim,
taw sewet, mu niru la lu xiinati.
³ Su bés baa wattukati kër gi di lox,
jàmbaari xare yi sëgg,
wolkat yi néew, ba wolatuñu,
ñiy séentu ci caax yi giimle,
⁴ bunt yi féeteek mbedd mi tëje,
coowal wol dal,
as picc sab, nelaw naaw,
janq ju doon woy, selaw.
⁵ Nga dem, ba ragal fu kawé,
am tiitaange ciw yoon,
garab tóor, ba weex furr,
soccet di yokokoki,
doomu garab tëë yékkati siddit,
nga jëm kër gu mujj,
waa dëj bi fees mbedd mi.

⁶ Bàyyil xel Ki la sàkk,
balaa buumu xalis bi ne tipp,
ndabal wurus wi, tasar,
njaq la ñuy roote, rajax,
poli ba ca teen ba, tàllit.

⁷ Su boobaa pënd dellu suuf, na woon;
bakkan dellu fa Yàlla ma able woon.

⁸ Còolóoloo còolool, waru waarekat ba.
Léppi còolooli neen.

Ma daaneel

⁹ Waarekat ba daa xelu,
di jàngalewaale xam-xam,
di natt aka gëstu,
di jekk-jekkal kàdduy xel yu takku.

¹⁰ Waarekat ba daa tànn baat yu saf,
bind ko, mu jub te dëggu.

¹¹ Waxi ku xelu day gindee, bantub sàmm la;
tënk ba diy pont, sampe ca.
Loolu ag may la, jóge ci sàmm biy kenn.

¹² Doom, leneen lu ci tegu, moytu ko:
yokki téere amul kemu,
njàng mu bare, coonoy boroom.

¹³ Ma daaneele fii, ndax dëgges na lii lépp:
Yàlla, ragal ko;
ay santaaneem, jëfe ko;
loolu rekk mooy nit.

¹⁴ Jépp jëf déy, la Yàlla di àtte,
ba ci lépp lu làqu,
muy lu baax, di lu bon.

Kàddug Yàlla
The Holy Bible in the Wolof language of Senegal,
translated by La Mission Baptiste du Sénégal
La Sainte Bible en langue wolof du Sénégal, traduite
par La Mission Baptiste du Sénégal

copyright © 2025 La Mission Baptiste du Sénégal

Language: Wolof

Cette œuvre est mise à disposition sous licence Creative Commons Attribution - Pas d'Utilisation Commerciale - Pas de Modification 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0)

¶ Vous n'êtes pas autorisé à :

Partager – copier, distribuer et communiquer le matériel par tous moyens et sous tous formats. L'Offrant ne peut retirer les autorisations concédées par la licence tant que vous appliquez les termes de cette licence.

Attribution – Vous devez créer un lien vers la licence et indiquer si des modifications ont été effectuées ; l'Œuvre. Vous devez indiquer ces informations par tous les moyens raisonnables, sans toutefois suggérer que l'Offrant vous soutient ou soutient la faccedil;on dont vous avez utilisé son Œuvre.

Pas d'Utilisation Commerciale – Vous n'êtes pas autorisé à ; faire un usage commercial de cette Œuvre, tout ou partie du matériel la composant.

Pas de modifications – Dans le cas où vous effectuez un remix, que vous transformez, ou créez ; partir du matériel composant l'Œuvre originale, vous n'êtes pas autorisé à ; distribuer ou mettre à disposition l'Œuvre modifiée.

Pas de restrictions complémentaires – Vous n'êtes pas autorisé à ; appliquer des conditions légales ou des mesures techniques qui restreindraient légalement autrui ; utiliser l'Œuvre dans les conditions décrites par la licence.

C'est un résumé ; (et non pas un substitut) de la licence. Pour voir une copie de cette licence, cliquez ici.

La Mission Baptiste du Sénégal a le plaisir de vous autoriser à ; utiliser toute portion tirée des Écritures

qui sont disponibles sur [http:// biblewolof.com](http://biblewolof.com) et sur ces appli (l'&ouillevre), sous réserve que le crédit nous soit reconnu par écrit, avec la mention du nom de notre organisation (voir plus loin). Mais on ne peut la modifier de quelque façon que ce soit, ni l'’utiliser à des fins commerciales, c'’est à dire, de telles ressources ne peuvent être vendues à un prix supérieur au coût de la reproduction.

Cette licence n'’autorise pas un mixage combinant les écritures en wolof avec vos propres ressources traduites en wolof. Si vous désirez faire un mixage, vous devez en obtenir l'’autorisation, et pour cela nous exigeons un échantillon de traduction pour une préalable approbation de notre part. En effet des ressources mal traduites portent préjudice à la créditibilité des écritures.

De même, s'’il s'’agit d'’enregistrements des écritures, nous exigeons des échantillons de la matière enregistrée, pour approbation préalable de notre part. En effet des voix marquées d'’accent pourraient être dommageables à la créditibilité des écritures.

Pour demander la permission de faire quoi que ce soit en dehors du cadre de cette licence, contactez-nous.

Voici les déclarations de copyright à inclure dans l'&ouillevre:

Écriture extraite de (s'’il s'’agit d'’une portion de livre)

Suivi de:

Kàddug Yàlla gi © 2025 MBS

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.fr>

Vous pouvez aussi utiliser une forme abrégée:

(Nom du livre abrégé) **2025 MBS (NINEA: 20215410C9)**

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.fr>

La politique de confidentialité se trouve ici.

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0)

 You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format. The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Attribution — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made. You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.

NonCommercial — You may not use the material for commercial purposes.

NoDerivatives — If you remix, transform, or build upon the material, you may not distribute the modified material.

No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

This is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license. To view a copy of this license, click here.

La Mission Baptiste du Sénégal is pleased to give you permission to use any of the scriptures on <http://biblewolof.com> and in these apps (hereafter referred to as the Work) as long as you give credit to MBS with a copyright notice, and you do not modify or mix the work, and do not sell materials at a price over the cost of reproduction.

In other words, you may download the Work and share it with others as long as you credit us, but you can't change the Work in any way or use it commercially (for profit).

If we give you permission to do a re-mix (combining the scriptures in wolof with your own materials translated in wolof), we will ask for a sample translation or audio recording to approve first, before any distribution. Materials badly translated and voices with a foreign accent impair the credibility of the scriptures.

To ask permission to do anything outside the scope of this license, contact us.

Here are copyright statements to include with the work :

Scripture citations taken from(if it's only a portion of a book) followed by

Kàddug Yàlla gi © 2025 MBS

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>

Or you may use a shortened form:

(Name of the book) **2025 MBS (NINEA: 20215410C9)**

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>

You can read our [privacy policy](#) here.

Liggéey bii turu sañ-sañu jëfandikoom di « Creative Commons BY-NC-ND 4.0 » ; maye na ku ko yeb,

fépp ci àddina, ci kaw way jefandiku ji wàccoo ak yii ndigal: BY = SM (dees na Seedeel boroom Moomeelam); NC = AJ (Amul Jaay); ND = AS (Amul Soppi). Ku bëgga gis sottib sañsañu jëfandikoo bi, seet ko fii.

□ Mission Baptiste du Sénégal am na mbégtey may leen ngeen yeb, ak sotti, ak wasaare lu mu mana doon ci Kàddug Yàlla gi ci <http://biblewolof.com>, ak ci appli yii, ci kaw ngeen seedeel nu sunu moomeel (seetal ci suuf). Waaye dungen ci mana soppi lenn, ak nu coppite ga mana tëdde, te ngeen bañcee jaaye lenn ci njëg gu wees li leen sottib mbind mi dikke.

Su dee lu ngeen raxe (muy seen liggéeyu bopp bu ngeen tekki ci wolof, boole ko ak lenni kàddug Yàlla gi ci wolof), ba bëgg koo sotti ngir wasaare ko, war ngeen cee jëkka am sunu ndigal, te jox nu ci seenub tekki, lu tuut lu nu ko mana natte ba mu doy nu, ndax jomtukaay yu tekki bi awul yoon gàkkaal na Mbind mu sell mi. Jokkoolen ak nun, ngir sàkku ndigalu def lu mu mana doon, lu wees kemu sañsañu jëfoo.

Ba tey su dee lu ngeen jukkee ci kàddug Yàlla gi, ba def ko ay dégtal yu ngeen taataan, bëgg nanu ngeen sàkkaal nu ci seenub taataan, lu tuut lu nu mana natte baat yi ba mu doy nu, ndax baat yu seen làmmiñu boroom taq itam, gàkkaal na ab liggéey.

Yii kàddu la sañsañu jëfoo tege, te warees koo boole ci liggéey bi:

Ci………… lanu ko jukkee, (su dee ab dogu téere doŋŋ)

Kàddug Yàlla gi © 2025 MBS

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.fr>

Manees naa jëfandikoo itam ab gàttaalub turu téere bi :

(Turu gàttaal téere bi) **2025 MBS (NINEA: 20215410C9)**

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.fr>

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-04-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 23 Apr 2025 from source files dated 18 Apr 2025

d0698bf2-fb52-5f39-9542-2e2eeaf3c516